Stev. 215 V Trstu, v soboto 9. avgusta 1919 Letnik XLIV

Izhaja vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Mirovna konferenca.

PARIZ, 7. (Stefani.) Vrhovni svet zaveznikov se je bavil z madžarskimi dogodki in je sklenil poslati romunskim oblastim noto, v kateri prosi, naj sprejmejo te oblasti entente določbe in naj bi ne ovirale s predhodnimi sklepi delo medzavezniške preiskovalne komisije poslane v Budimpešto. Svet se je tudi odločil, da prouči na konferenci poljsko-slovaško vprašanje o posesti tešinskega okraja, ker se te dve vlasti niste mogli sporazumeti v rešitvi tega vprašanja. Končno se je bavil svet zopet s traškimi mejami, ne da bi mogel priti do kakšnega definitivnega sklepa.

IZ BELGIJE.

Tittoni pri kralju Albertu.

BRUSELJ, 7. (Stefani.) Kralj Albert sprejme v soboto zjutraj v kraljevi palači Tittonija. Nato se priredi v isti palači zajtrk v čast italijanskemu ministru za zunanje stvari.

Zbornica odobrila mirovno pogodbo z Nemčijo.

BRUSELJ, 8. Zbornica je odobrila enoglasno mirovno pogodbo z Nemčijo in vojaški dogovor med Francijo, Ameriko in Belgijo in Anglijo. Glasvalo je 128 zastopnikov.

IZ ANGLIJE.

Načrt o 7 urnem dnevnem delu odobren.

LONDON, 7. (Stefani.) V dolnji zbornici se odobri načrt, ki določa 7 urno dnevno delo v rudnikih.

Polet angleškega zrakoplova E 33 v Indijo.

LONDON, 7. (Stefani.) Angleški zrakoplov E 33 poleti prihodnji teden iz Anglije — v Indijo (črez Francijo in Švico). Ustavil se bo v Rimu, odkoder se vzdigne črez Sredozemsko morje v Kairo in odtod v Indijo.

IZ MADŽARSKE.

Seja ententnih misij z nadvojvodo Friderikom.

PARIZ, 7. (Stefani.) Iz Budimpešte se poroča: V mestu vlada mir. Ententne misije so imele sinoči sejo z nadvojvodo Francom Jožefom in svetnim predsednikom Friderikom o aktualnih vprašanjih, glede katerih je prišlo do popolnega sporazuma. O uspehih sestanka so se takoj obvestile zunanje vlade in Clemenceau.

Odstop ministrskega sveta.

BASEL, 7. (Stefani.) Uradno poročilo iz Budimpešte pravi, da je sklenil ministrski svet v sredo zvečer v seji, da odstopi.

Ententa ni zasedla Budimpešte.

PARIZ, 8. »Temps« pravi, da se ne more govoriti o vojaški zasedbi Budimpešte po ententi, ker je prišla v to mesto z vsakim generalom le po ena eskortna stotnija.

IZ POLJSKE.

Minsk zasedli poljski ulanci.

VARŠAVA, 7. (Stefani.) Minsk so zasedli poljski ulanci, katere je sprejelo belorusko in židovsko prebivalstvo z velikim navdušenjem.

Predlogi za izpraznitev Gdanskega in poljskih pokrajin.

CURIH, 7. (Stefani.) Iz Gdanskega poročajo: Generalni poveljnik v Gdanskem je poslal vojnemu ministrstvu predloge glede izpraznitve Gdanskega in poljskih pokrajin s strani nemških oblasti, ustanov in čet.

IZ RUSIJE.

Boljševizem v razpadu?

»Izvestja moskovskago sovjeta,« ki so glasilo ruske boljševiške vlade, pišejo: Nevarnost za nas ni v tem, da si je general Dejikin priboril velike uspehe in da stoje protirevolucijonarji nekoliko kilometrov od Petrograda, marveč v tem, da se gospodarska kriza razvija in da se je pričel na vseh koncih in krajih razpad. Nevarnost za nas je tem večja, ker nimamo železa in premoga, ker je admiral Kolčak zagospodaril na Uralu, Denikin zavzel donske pokrajine. Angleži pa so se polastili naše nafte v Baku. V vojaškem oziru nam ne grozi tako velika nevarnost, kakor v gospodarskem pogledu; zato je treba, da napnemo vse moči, da odstranimo gospodarsko krizo.

Ofenziva proti Rigi.

PARIZ, 7. (Stefani.) Iz Rige se poroča: Uradne vesti javljajo, da je dal general Denikin ukaz, naj se začne ofenziva proti Rigi.

VELIKOVEC, 5. Koroška »Volkswehr« je, kakor dohajajo vesti, razpuščena in so se boljševiški elementi te imenitne organizacije razšli na vse kraje. Sedaj prihajajo oboroženi po noči k kmetom in zahtevajo živeža, denarja ali živine itd. Pred par dnevi so ropali v Semislavičah pri Rožeku in Lipi, kjer so pri kmetu Jeseniku streljali skozi okno in trikrat ranili starega posestnikovega očeta. Pri posestniku Valentinu Faleru, ki ima tudi trgovino in gostilno so na zagoneten način ukradli vse ključe, da bi bili ponoči lažje kradli. Sploh bo zona B, kakor vse kaže, morala mnogo pretrpeti pred roparji, ki jih je vzgojila koroška deželna vlada.

H krizi.

BELGRAD, 6. avgusta. Govori se, da so v Belgrad pozvani v svrho posredovanja pri rešitvi krize gg. Pašić, Vesnić in dr. Smodlaka. Zdi se, da ima prevzeti narodni poslanec dr. Smodlaka eno mesto v ministrstvu.

Sestava narodnega sveta.

REKA, 7. Kakor poroča »Pravda« so zastopane v sedanjem jugoslovanskem narodnem svetu naslednje stranke: demokratična 120 zastopnikov, radikalna 67, jugoslovanski klub dr. Korošca 33, narodni klub 31, socijalistična stranka 11, črnogorska zveza 11, neodvisni radikalci 5. Kakor se vidi, nima nobena stranka premoči nad drugo; treba bo torej priti do sporazuma v svrho imenovanja nove vlade.

Tempsovo pristansko poročanje.

REKA, 7. (Giornale del Mattino.) Jugoslovanski listi priobčujejo proti »Tempsu« službeno poročilo, v katerem obdolžujejo omenjeni list, da se je stavil na razpolago pristašem kralja Nikite in da daja sovražnikom Jugoslavije snovi za rovarjenje proti njenemu zedinjenju in njeni utrditvi.

To nevoljo in te obdolžitve je povzročila vest, v kateri poroča »Temps«, da vozijo Srbi vedno nove čete in novo artilerijo v Črnogoro, da tlačijo prebivalstvo, ki se zoperstavlja srbski zasedbi, da se širi protisrbska vstaja vedno bolj in bolj, da so vstaši že zasedli Kolašin in da zahtevajo osvoboditev aretirancev in odstranitev srbskih čet iz Črnogore. Srbsko uradno poročilo piše tako-le: »Pariški listi objavljajo belgrajske brzojavke o zadnjih dogodkih na Hrvatskem. Dočim jih naziva »Journal des Debats« »Resnica o vojaški vstaji na Hrvatskem«, ima »Temps« naslov »Srbska razlaga o mariborski vstaji« in izpušča zadnji odstavek, v katerem se zatrjuje, da nimajo dogodki posebne važnosti in da so jih povzročili tuji agitatorji.

K temu čudnemu stališču omenjenega pariškega lista se službeno pripominja: To »Tempsovo« stališče ne pripušča nobenega dvoma o njegovi očividni pristranosti. Sedaj postaja razumljivo njegovo razmerje s pristaši bivšega kralja Nikite, ki izpopolnjujejo »Tempsove« kolone z nedostojnimi spletkami, katere lahko otežkočijo naše narodno zedinjenje.«

Čiščenje.

BELGRAD, 5. avgusta. Sodišču v Kraljevici je izročenih v preiskovalni zapor 20 tamošnjih meščanov, ki so za časa vojne pomagali sovražniku.

Promet se popravlja.

BELGRAD, 5. avgusta. V nedeljo ob 12. je došel v Belgrad prvi vlak iz Niša.

Stavka tiskarskega osobja v Sarajevu.

SARAJEVO, 6. avgusta. Včeraj zvečer je zopet izšla »Srbska Zora«, danes pa izide »Glas Svobode«, ker je lastnik tiskarne pristal na zahteve stavkujočega osobja. V drugih tiskarnah se stavka še nadaljuje. Dogovori, ki so se vodili tri dni, so prekinjeni.

Volitve novega parlamenta in volilna pravica.

REKA, 7. (L'Avvenire d'Italia.) V glavnem je že določen način za volitve ustave, t. j. novega jugoslovanskega parlamenta. Kolikor je znano, se bodo vršile volitve meseca marca prihodnjega leta. Volilno pravico bodo imeli vsi državljani, ki so dosegli 21. leto, obojega spola, izvzemši častnike, bodisi v aktivni službi ali pa v pokoju, vojake pod orožjem, zločince, ki so izgubili državljansko pravico, ženske na slabem glasu, ki so pod policijskim nadzorstvom, in one, ki se nahajajo brez vladnega dovoljenja v inozemstvu v službi druge države.

Ameriška komisija za jugoslovansko železnice.

REKA, 7. »Riječi« poročajo iz Belgrada, da je začela proučevati neka komisija ameriških častnikov komplicirano jugoslovansko železniško vprašanje.

Kako se menjajo časi!

Kdo Slovencev, ki se je zanimal za javno življenje v slovenskih deželah, se ne spominja tiste »giftne krote«, ki je do katastrofe monarhije iz Celja sikala svoj strup na Slovence pod imenom »Deutsche Wacht«? Sedaj izhaja pod drugačnim imenom: »Cillier Zeitung« po enkrat na teden. Ni pa se izpremenilo samo ime, ampak tudi muzika je sedaj drugačna. K vragu je šel »spiritus« in ostalo sta skromnost in ponižnost. V tistem slovenskem Celju, kjer je bilo taborišče vsenemštva najvrelejše vode, kjer so razsajali najznorelejši pangermanski srditeži, ima sedaj nemški list — kakor je natisnjeno v »glavo« — svojo »Schriftleitung und Verwaltung«: **Prešernova ulica**. V ulici, ki nosi ime največega slovenskega pesnika, in genija, ki je napisal v svojem »Krstu pri Savici« tisti znani stih: »Največ sveta ... itd.«, so iskali zavetja za svojo »Schriftleitungo in Verwaltungo«!! Ali igra usoda svoje zlobne igre! Prešernova ulica v Celju je izrazit znak velikih izprememb, je velik spomenik, kako pada končno vse tisto, kar ni imelo korena v naravi, kar ni bilo pošteno, ampak umetno, vzdrževano od nasilja in gnilo. Prešernova ulica v Celju kriči svetu, da se je mesto vrnilo zakonitemu in edino upravičenemu lastniku.

Kdo Slovencev ne pozna velikega denarnega zavoda v Ljubljani, ki je znal zbirati milijone iz žepov marljivega slovenskega ljudstva, da je potem iz svojih ogromnih dobičkov podpiral protislovensko propagando, ki je bila glavna materijalna opora nemškega divjanja proti našemu narodu v deželi in — izven nje. Milijoni so šli iz dežele Kranjske v jačenje nemških pozicij.

Tudi za nemško prodiranje do Adrije se je posebno zanimala tista — »Krainische Sparrkasse«, ki pa se je imenovala tudi »Kranjska hranilnica«, kadar je vabila slovenske kapitale v svoje blagajne. Tudi to je bila mogočna nemška postojanka v srcu slovenske zemlje. In zdela se je nezavzetna. Kajti pravila zavoda so ustanovitelji — a med njimi je bilo tudi Slovencev ,kar priča o grešni popustljivosti in zaspljivosti — prikrojili tako, da ni bilo tam nobenih volitev v upravo, ampak so se gospodje vedno sami »izpopolnjevali«. Če je odpadel kak član, so enostavno pozvali na njegovo mesto — Nemca! Ta praksa je bila sicer v nasprotju z zakonom, ali čuvarji tega zakona so bili v propadli Avstriji zopet Nemci. Morala je pasti država, da je padlo to nemško gospodstvo, ta najlutejša krivica, ta kričeč dokaz, da v Avstriji ni bilo pravice in zaščite za nikogar, ki ni bil Nemec. V minulem mesecu se je vršil izredeu občni zbor in načelnik uprave je sedaj Slovenec. Tako se je tudi zavod vrnil njemu, ki ima edini pravico do te posesti! Tako se izpreminjajo časi, tako pada krivica, ko je božja pravica posegla vmes s svojo mogočno roko!!

Radi pobune v Marboru

so prišli pred vojaško naglo sodbo dragonec Adolf Podgubevšek, doma v Lovčah pri Konjicah, pešec invalid Karel Toplak, doma iz ptujske okolice, in dragonec Jakob Turk, doma iz brežiškega okraja. Vsi trije so bili obsojeni radi zločina pobune: prva dva na smrt, Turk pa, ker še ni izpolnil 20. leta, na 10 let težke ječe. Podgubevška in Toplaka so ustrelili dne 29. julija na dvorišču topničarske vojašnice in so smrtno obsodbo izvršili vojaki onega oddelka, ki se je bil udeležil vojaške vstaje. Podgubevšek in Toplak sta padla kot žrtev brezvestnih hujskačev, ki so ju zavedli, da sta dvignila orožje proti svoji domovini, kar je hudodelstvo, ki zaslužuje najstrožjo kazen.

Tabori na Koroškem.

Dne 27. julija predpoldne je župnik in begunec Gabron sklical dva velika shoda: predpoldne v Labudu, popoldne pa v Dravogradu. Na obeh zborovanjih je govoril svojim rojakom koroški rojak dr. Rudolf Ravnik in sicer v slovenskem in nemškem jeziku. Tu so slišali Nemci prvikrat — resnico, ko jim je govornik risal obupni položaj, ki jih čaka, ako bi prišli v Nemško Avstrijo. Dokazi so bili tako prepričevalni, da se je posestnik Schwarz zahvalil v imenu Nemcev, zagotavljajoč, »da nikdo Nemcev ne želi nazaj v Nemško Avstrijo, v kateri se jim je slabo godilo.« V imenu Nemcev je pozdravil tudi član gerentstva Mitteregger, ki je hvalil mir in red od časa, ko so jugoslovanski vojaki zasedli labudsko dolino. Na shodu je prihitel tudi oddelek pevskega zbora »Glasbene Matice« v Mariboru pod vodstvom svetnika Deva. Tako lepo petje še ni odmevalo po dolini. Peli so v cerkvi pri sv. maši, na trgu v Dravogradu in v Meži. Major Vaupotič s častniki 26. pešpolka, oba gerenta, Dvidon Kaiser v Dravogradu in Oskrajnik v Labudu ter gostoljubni župnik Gabron so poskrbeli vse, da je zborovanje kar najlepše uspelo. Usoda Koroške se odločuje! Na delo od doline do doline, od planine do ravnine!

Dogodki pred avstrijsko katastrofo na italijanskem bojišču.

O teh dogodkih piše neki ugleden francoski politik med drugim: Tudi Hrvatje in Slovenci so udrihali z močnimi udarci ob zid, ki je tvoril njihovo ječo. Slovanske divizije, ki so bile nakopičene za Avstrijci in Madžari in ki naj bi bile tem poslednjim pomagale, niso bile le, kolikor možno, pasivne, ampak so se Čehi, Poljaki, Malorusi, Hrvatje in Slovenci dne **27. oktobra** vedli kot pravi sovražniki svojih ujetnikov in so šli tako daleč, da so jim odrezali umik. Med ujetniki so bili tudi Slovani, ki so prostovoljno vrgli od sebe orožje in prtljago, da se vrnejo domov, kakor n. pr. 16., 28., 53. in 78. hrvatski polk, da ne omenjamo drugih. Tudi ti premaganci so bili na strani zmagovalcev in so storili vse, da so zadali zadnji udarec avstro-ogrskim gospodarjem in da se osvobode. Tudi Slovani so igrali svojo ulogo na avstrijski katastrofi.

Iz Italije.

Razprava o volilni reformi v italijanski zbornici.

RIM, 8. Seja se otvori ob 10.5. Predseduje Alessio. Tajnik Bianchi prečita besedilo čl. 8. Modigliani je proti nadaljevanju volilnih operacij v noči, ker je to zelo nevarno. Predlaga, naj se glasovi seštejejo dan pozneje, se prepreči morebitno zlobno izkoriščanje noči [illegible] strani kakšne stranke. Predsednik opozarja, da se o tem lahko razpravlja šele, ko pride na dnevni red čl. 11. Določi se, da se volilne operacije začnejo ob 7. Preide se nato na čl. 9. Predsednik prečita čl. 9. v obliki, kakor je bil določen med komisijo in vlado. Član govori o načinu postopanja z oddanimi glasovnicami in o čitanju imen kandidatov, ki so bili voljeni. (Sprejeto). Predsednik javlja, da se je čl. 10. izpremenil v nekaterih točkah z ozirom na izpremembe drugih članov. De Ruggeri bi hotel, da se proglasijo glasovnice, v katerih so imena brisana, za neveljavne. Nitti se tudi pridružuje temu predlogu, čeravno nekateri govorniki naglašajo, da pomenja ta ukrep omejevanje volilčeve svobode. Predsednik stavi čl. 10. z izpremembami, predloženimi od ministrskega predsednika na glasovanje. (Sprejeto). Daneo predlaga tri nadodatne členke, ki gredo za tem, da ustanove obvezno glasovanje. Naglaša, da je v Italiji postotek volilcev, ki so se vzdržali od glasovanja, večji, nego v bodisikakšni drugi državi. Pripominja, da predpostavlja proporcijonala sodelovanje vseh državlj. pri volitvah. Nitti je proti obveznemu glasovanju. Ker Daneo vztraja pri svojem predlogu, ga stavi predsednik na glasovanje (nesprejeto). Preide se na čl. 11. Riccio predlaga, naj bi se volitve vršile v nedeljo, a štetje glasov v ponedeljek. Tudi Modigliani se pridružuje temu predlogu, ker smatra, da se štetje glasov ne more dokončati v nedeljo zvečer. Predlaga, naj bi predsednik ukrenil, kar je potreba za varstvo glasovničnih posod. Vsakemu volilcu naj bi bilo dovoljeno, da se prepriča, da so glasovnične posode res pod nadzorstvom, in da je ukrenjeno, da se jih do prihodnjega dne nihče ne dotakne. Nitti se strinja sicer z Modiglianijevim predlogom, smatra pa, da je nepotrebno, da bi se vsakemu volilcu dovolilo nadziranje. Predlaga, naj se glasovanje o tej izpremembi odloži na popoldne. (Sprejeto). Seja se konča ob 12.

Popoldanska seja se otvori ob 15.5. Predseduje Rava. Tajnik Movia čita zapisnik včerajšnje seje, ki se odobri. Nitti predlaga, naj se čl. 11. izpremeni v toliko, da se v ponedeljek delo začne ob 7, a dokonča ob 2. Od nedelje zvečer do ponedeljka ob 7 naj bo volilna dvorana hermetično zaprta. Nikomur ni dovoljen vstop; nadzira se lahko samo od zunaj. (Sprejeto). Vicini predlaga, naj se čl. 12. izpremeni v toliko, da ima vsaka stranka pravico, da iznese toliko kandidatov, kolikor misli, da jih bo lahko izvolila. Predlaga, naj se seštejejo glasovi, ki so jih dobili vsi kandidati v volilnih okrajih, in naj se to število razdeli s številom kandidatov. Nato naj se določi volilno število vsake liste. Picio predlaga, naj ostane čl. 12. v obliki, ki jo je določila vlada skupno s komisijo. Lorussa protestira proti prednosti, ki jo daja zakon popolni listi v škodo nepopolne liste. Peano predlaga, naj se vpoštevajo tudi liste, ki imajo dopolnila. Razlaga, kako naj se to vpoštevanje udejstvi. Tudi Rossadi predlaga, naj se vpoštevajo dopolnilni glasovi, ker bi se drugače lahko zgodilo, da bi volilci enoglasno glasovali za nekega kandidata, a bi leta vendar ne bil izvoljen, ker bi ne dosegel potrebnega kvocijenta. Na ta način se bo tudi preprečilo, da se vnesejo v listo imena nasprotnikov, samo da se škodi stranki, kateri leti pripadajo. Meda predlaga poseben način, po katerem naj bi se vračunavali pridodatni glasovi. Pietravallo naglaša, da se moč stranke vidi v številu volilcev. Če se pa daja prevelika važnost pridodatnim glasovom pri sestavljanju števila volilcev, se s tem podpira »panachage«, ki jo je hotela zbornica omejiti. Modigliani naglaša, da bodo nasprotniki porabljali pridodane glasove, če se ne vračunajo v število volilcev, v škodo potrebnih list, in da bodo to porabljali manj korektni in manj pošteni kandidati v svrho, da dobe večino na drugimi. Strinja se torej s Vicinijevim predlogom, da se pridodani glasovi vračunavajo v število volilcev. Nitti, ministrski predsednik, izjavlja, da vlada sprejema Medin predlog. Če bo predsednik smatral, da mu je potrebna oseba, ki zna dobro računati, jo lahko pokliče na pomoč, toda to je odvisno le od njega. Camerini predlaga izpremembo čl. 12., izjavlja pa, da ne bo vztrajal pri svojem predlogu, ker je vlada itak že sprejela Medin predlog. Turatti predlaga, naj se razdeli skupno število volilcev s številom poslancev. V vsako listo se vnese toliko zastopnikov, kolikokrat gre kvocijent, ki se dobi iz omenjene delitve, v število vsake liste. Morebitni ostatek se vnese v listo, ki je dobila največje število volilcev itd. Protivi se temu, da se presoja prednost kandidatov iste liste po [illegible]ovi starosti. Naglaša, da Heawtov sistem, ki ste ga sprejeli vlada in komisija, podpira večino, medtem ko njegov sistem podpira manjšine. Peano odgovarja, da ne podpira Heawtov sistem ne večine in ne manjšine temveč pravičnost (Komentiranje). Ministrski predsednik Nitti se strinja s Peanom. Rosadi je proti vnašanju kandidatov v liste po starosti. Ministrski predsednik naglaša, da se ne bo v praksi nikdar zgodilo, da bi dva kandidata imela isto število glasov. Odgovarja na neko Rosadijevo pripombo o liberalni stranki ter vzklika: »Ta naša veličastna buržoazija je ustvarila Italijo!« Predsednik stavi na glasovanje Rosadijev predlog, da se vnašajo kandidati v liste po alfabetskem redu (ni sprejet). Turatti vztraja pri svojem predlogu, ki ga pa zbornica ne sprejme. Predsednik stavi nato na glasovanje Medin predlog, ki ga je sprejela vlada. (Sprejeto). Drago predlaga, naj se razveljavijo glasovnice, v katerih so tiskana strankina in pridodana imena. (Komentiranje). Nitti naglaša, da je tudi on proti temu, da bi zbornica sedaj glasovala proti že odobrenemu predlogu, toda tukaj ne gre za razveljavljenje čl. 7. Prosi zbornico, da glasuje za Medin predlog. Predsednik stavi Medin predlog na glasovanje (Sprejeto). Odobrena sta tudi čl. 12. in 13. v celoti. Preide se na čl. 15., ki se tudi odobri. Odobri se tudi čl. 16.

Predlože se nekateri zakonski načrti, a nato odgovarja vojni minister Albricci na Bussijevi in Paisovi interpelaciji glede kobaridskih dogodkov. Minister naglaša, da je prišlo do takih dogodkov tudi pri drugih vojskah. General Graziani je bil prisiljen, da da ustreliti nekaj vojakov, ker je bila disciplina po kobaridskem porazu zelo omejena. General Graziani je sedaj v pokoju. Bil je ranjen in odlikovan. Vse, kar je ukrenil, je bilo vprid vojski in domovini. (Odobravanje). General Graziali je smatral, da mora podati izjavo v listih, kar pa jaz nikakor ne morem odobriti, je zaključil Albricci. — Nitti nima kaj pripomniti k izjavam vojnega ministra. Čim je Albricci doznal, kaj se je zgodilo, je izjavil, da se mora počakati sodnijski izrek. Čim bo le ta dokončan, ga bo predložil zbornici. Noče skrivati ničesar. Že nekaj časa pišejo listi o vojski in vojakih, ki so se hrabro borili na način, ki ga ne smemo dovoljevati. (Odobravanje). Govori tudi Colleghi, ki tudi očita listom, da zvračajo odgovornost na vojsko, ki rešuje brate neodrešence. Seja se konča ob 19.50. Jutri bo seja ob 10 in 15.

Drobne vesti iz Jugoslavije.

Imenovanja v zdravstveni službi. Minister narodnega zdravja je imenoval dr. Riharda Bergmana okrožnim zdravnikom za zdravstveno okrožje Žalec in dr. Ljudevita Novaka ter cand. med. Franceta Smerdu sekundarjem Obče javne bolnice v Mariboru.

Imenovanja. S kralj. odlokom od 30. julija t. l. so imenovani pri odseku za prehrano v Ljubljani: okrajni glavar dr. Bogumil Senekovič direktorjem II. razreda, okrajni komisar dr. Emil Gaj sekretarjem II. razreda, vladni koncipist Stanko Novak pisarjem I. razreda in vladni kancelist Franc Urlep pisarjem III. razreda.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja, da se vrši letošnja velika skupščina dne 14. septembra v Ljubljani. Podružnice se pozivljajo, da skličejo občne zbore in volijo delegate ter naznanijo odbor, število članov in delegate pravočasno glavnemu vodstvu.

Nova kolkovina igralnih kart. Vsled odloka generalne carinske direkcije v Beogradu se mora plačati kolkovina igralnih kart v znesku 5 dinarjev v srebru. Vsi prodajalci igralnih kart, gostilničarji in kavarnarji se pozivljajo, da predlože najdalje do 31. avgusta t. l. naknadno davčnemu uradu za mesto Ljubljana v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5

PODLISTEK

Ilijeva opravka. (13)

Avgust Šenoa. — Prevedel M. C—č.

Njegova resnost na delu, spoštovanje, ki je je vse mesto izkazovalo Iliji, in strogost poštene duše, ki je kaznoval žnjo vsako ničvrednost: vse to je navdajalo Jagico z nenavadnim strahom ter niti ni sanjala ni o tem, da bi se upirala tistemu, ki se mu je — nekoliko časa razgreta — pridružila za vse življenje. Jagica ga je z nekim strahom bolj spoštovala, nego pa ljubila, kajti, ob vsej dobri volji, ga ni mogla prav zdravo od srca ljubiti. Nekaj ji je vendar ostalo iz mladosti, nekaj malo — gizdavosti. Ker ji je bil mož bogat in ugleden, je rada iztcala neko gospodstvo. Ni žalila nikogar, nikomur ni kazala: »Glej, jaz sem bolja od tebe, ker imam več, nego ti« — ali, ugajalo ji je, če se je svet klanjal bogati trgovki — a laskačev in plazilcev najdeš povsod, kjer je denarnica polna; rada se je kitila s srebrom in zlatom in svilenimi robci in trakovi. Tega veselja ji seveda Ilija ni kratil ni najmanje, kajti v primeri z njegovim bogatstvom so bili to le mali troški, in, dasi je bil strog in točen, a sam trezen in varčen, je smatralo Jagico kot nekak svet zapis starega Vida in vedel se je napram svoji ženi nežno in ljubeznjivo. Da bi razmišljal o njenem umu, o njenem srcu — tega ni mogel ob velikih opravilih. S početka se je bavil ta vredni človek samo s svojo trgovino; nu, potem, ko je bilo več božjega blagoslova in več rumenjakov, je kupoval zemljo za zemljo, vinograd za vinogradom, a tu je trebalo paziti na oralo, na stiskalnico in na klet. Od vsega tega je bilo seveda mnogo glavobola in ni čudo, da je Ilija ni natančneje motril svoje žene. Ena stvar ga pa je vendar zelo pekla.

Neke nedelje je sedel Ilija po obedu za svojo veliko mizo skupno s poglavitim senatorjem Ilijašićem, ki ni mogel dovolj prehvaliti Jagičine kuhinje. Gospodinja je bila šla k večernicam, ostavivši ključ od kleti na mizi. Ilija in senator sta bila sama na stanovanju. Pred njima sta stala vrčiča rdečega vina in — sodeč po razgretih licih mestnega starešine — je Jagica vedela, zakaj treba ključ od kleti pustiti doma, kajti vredni gospod Ilijašić je kaj često meril in izmeril globino svojega vrčiča.

»Hm!«, je rekel senator, pogladivši si po svoji navadi podbradek, »vidite, dragi Ilija, kaka čudesa se dogajajo na svetu. Da mi je kdo rekel, ko ste bili prvikrat z Vidom na magistratu, da postanete s časom meščan, asesor, cerkveni oče in stražmojster naše garde, bi mu bil rekel jaz, da se je najedel strupenih gljiv. In vendar se je zgodilo vse to, ali, to se ne dogaja vsak dan, kajti, čast vam in vaši modri glavi, ni vsak človek Ilija in naše plemenito mesto semore ponašati s takim meščanom. Eh, dobro je to vince! Eh, lepo vam je Bog dal! Imate lepo zidano hišo, dva vinograda, imate njiv, pašnikov, livad, lepo trgovino, poln skedenj žita, poln dimnik gnjati, polne blagajne zlata; imate čvrsto mlado ženo, pak vprašam vas: treba-li še več, ali nimate vsega, kar vam more zaželeti srce?

»Nimam, poglaviti gospod!« je odvrnil Dalmatinec.

»Vidiš,« je odtegnil senator stolico, »da nima vsega! Tu v hiši »abundantia abundantiarum«, a on se ti še češe za uhom in pravi: »Nimam!« — »A kako za vraga se imenuje ta zadnji klin vaši sreči, dragi Ilija?«

»Dete gospod senator! Imam hvala Bogu, jela in pijače, imam vrhu tega še marsičesa. Ali, človek ne živi samo od kruha — tudi srcu treba hrane. Leta Gospodovega 1786 sem poročil Jagico, a danes štejemo 1789. Meni je devetintrideset let, Jagici triindvajset. Jaz sem zdrav, ona je zdrava — pak vendar nikakega blagoslova.«

»Dragi moj Ilija,« se je nasmehnil senator: kislo, izpraznivši vrčič, »blagoslova praviteʔ Vprašanje je le, ali je to res božji ali pa vražji blagoslov. Jaz imam tega celo število, ali, ko vam zaigra tista blagoslovljena muzika, tedaj se mi vrte možgani, kot tista železna zastavica vrhu mestne hiše.«

»Vseeno,« je rekel trgovec. »Mučim se, potim se, delam od zore do mraka, in jaz siromak mornar, ki sem bil šel od hiše s samo palico, sem danes tu bogat, ugleden človek. Duša me sili, da delam pošteno dalje in delal bom do smrti. Nu, ko tako izmučen, legam k počitku, ko podvijam roki pod glavo in buljim v zrak — tedaj mi je, kakor da mi govori iz tihe noči nek tajinstven glas: Ilija, reci mi, za koga delaš? Komu zapustiš to? Tedaj mi je težko, zelo težko in sili me v jok. Oh, da imam dete, da bi mogel objemati in poljubljati svojo kri, srečen bi bil, presrečen. Vse, kar mi je Bog dal, zapustil bi detetu, tudi tisto priprosto palico v moji sobi, s katero sem došel v Zagreb in ki sem jo dal okovati s srebrom, pak bi mu rekel: Vzemi, vzemi vse, vzemi tudi to palico, ki je tvojega očeta iz dalmatinske kolibe dovedla v to lepo maščansko hišo; poštena je, dete moje, nanjo se opiraj, ko pojdeš po poti življenja, in srečno boš in pošteno.«

»E, ko je že tako, dragi Ilija, želite zibati, počakajte še nekoliko časa. Bog ne plačuje vsake sobote, pak morejo priti še dvojčki ali trojčki, in slednjič ne boste imeli dovolj palic za te svoje litanije. Kolikor poznam vašo Jagico, bi rekel, da se še navžije te vražje otroške muzike, a znano vam je, da eno drevo poprej, drugo pa kasneje rodi sad. Dvigam torej ta vrč vina in pravim: dal Bog, da bi nam rodila trta, koruza, črešnja in višnja, dal Bog, da bi vaša vredna tovarišica v letu dnij zibala dvojčke in jaz jima bom krstni kum. V to ime — pijva!«

Vrča sta trknila, prijatelja sta pogoltnila, a na vratih se je prikazala Jagica, ogrnena s svilenim robcem, z velikim molitvenikom v roki.

vse cele, zaprte in še nerabljene igre v svrho ponovnega kolkovanja in da plačajo nanovo določeno kolkovino, vračunajoč kolek (30 vin., 60 vin. in 1 K 20 vin.), ki se je že plačal za vsako igro. Igre, ki niso vnovič kolkovane po davčnem uradu za mesto Ljubljano v dokaz, da se je od njih plačala nanovo določena kolkovina, se smatrajo nekolkovane. Obrtniki, ki imajo take karte na prodaj ali v shrambi in kavarnarji, v katerih lokalih se igra s takimi kartami, se kaznujejo po zakonu.

»Glas Crnogorca« je vsled protidržavnih in protinarodnih tendenc, ki jih zastopa, prepovedan v celi državi.

Trgovske šole so otvorili v Skoplju in Bitolju.

Železniški promet Belgrad-Niš. Dne 3. t. m. je bil vzpostavljen železniški promet med Belgradom in Nišom. Za sedaj vozita v obeh smereh dnevno dva vlaka, vojaški in potniški.

Sol za južno Srbijo. Monopolna uprava javlja, da je v Solun došlo 350 vagonov soli za južne kraje Srbije.

Rusija v letih 1914.—1918.

Boljševizem in Nemčija.

Takoj prve dni po februarski revoluciji so se po vsem Petrogradu vršile najimpozantnejše manifestacije vsega naroda, vštevši tamošnjo vojaško posadko. Bojni klic je bil: »Vojna do zmagonosnega konca!« Vseh slojev se je po padcu stare vlade polastilo novo navdušenje, in kakor en sam klic se je čul glas: Treba je popraviti na fronti, kar je zgrešila stara vlada. Kazalo je, zdaj in zdaj ves ruski narod od Baltskega do Črnega morja z dvojno silo pograbi za orožje in ne le požene sovražnika iz dežele, temveč tudi prodre v srce Nemčije. Tega gibanja vseh ruskih narodnih mas se je Nemčija silno prestrašila in nemški generalni štab je stopil v stike z ruskimi emigranti, ki so se zbirali v Švici in jim nova ruska vlada ni dovolila vstopa v državo zaradi njihovih destinktivnih namenov. Ker emigrantje niso mogli čez Angleško v Rusijo, jim je Nemčija odprla pot čez svojo deželo, in tako so pač razumljive one plombe na tistih zloglasnih vagonih. Ogorčenje nad »plombiranci« je bilo v Petrogradu splošno, toda nihče ni slutil tedaj, kako nevarnost so pomenjali za ves narod. Kakor hitro so namreč stopili na ruska tla, so takoj začeli nastopati z velikimi sredstvi in delati na široko, s čimer je postalo hipoma jasno, da delajo s tujim denarjem. Sam Kerenskij je ukazal tedaj, sledití za njimi. Ta naloga je bila poverjena protivohunskemu oddelku generalnega štaba v Petrogradu, kateremu je stal na čelu bivši bojni general Giser (Giesser), sam sicer nemškega izvora, toda dober ruski patrijot. Tekom poletja leta 1917. je zbiral general Giser dokumente in izvršile so se pri osumljencih hišne preiskave, ki so spravile na dan naravnost neverjetne stvari. Giser je izdelal velik elaborat, ki ga je podprl z dokumenti ter ga izročil Kerenskemu in kjer je bilo dokazano črno na belem, da so boljševiki redno dobivali ne le denar, temveč tudi navodila naravnost iz nemškega generalnega štaba. Kerenskij pa je smatral to dejstvo za dvorezen nož in se je bal nastopiti proti boljševikom, češ da bi to razkrinkanje škodovalo občni ideji revolucije. Kerenskij je bil pač izredno pameten človek in je dobro vedel, da samopomoči naroda ni mogoče preprečiti; zato je uporabil drugo sredstvo. Preden so bili namreč ti dokazi splošno znani, je na umeten način insceniral majhno indiskrecijo, da so se nekega dne nekateri, ravno najnedolžnejši podatki o tej preiskivi pojavili v petrograjskih jutranjih listih, s čimer je bilo omogočeno, da so se lenjinovci pravočasno poskrili.

Ko so meseca oktobra leta 1917. zmagali boljševiki in so vdrli v ministrstvo zunanjih stvari, je bilo prvo, kar so iskali tam, ravno elaborat generala Giesserja s prilogami. Giesser se je, boječ se boljševiškega maščevanja, nekaj časa skrival pri znancih, a naposled so mu boljševiki dali razumeti, da ni nevarnosti zanj. Giesser, ki je bil obenem profesor na petrograjski vojaški akademiji in oče sedmih nepreskrbljenih otrok, je bil popolnoma brez drugih sredstev in je bil torej navezan edino le na svojo plačo, kar je bilo boljševikom dobro znano. Ponudili so mu zato službo pri sebi. Na žalost tje treba priznati, da je Giesser sprejel ponudbo in odpotoval kmalu nato kot boljševiški vojaški ataše na Švedsko, kjer pa je zaman čakal priznanja švedske vlade.

Kako smotreno je šla Nemčija v tej stvari na delo, kaže dejstvo, da je v svrho prikritja denarne transakcije ustanovila v Stockholmu posebno banko (Nye Banken), kateri je stal na čelu žid.

Tekom zime 1918-1919 se je nahajala v Petrogradu tajna ameriška misija, kateri je bilo namen proučevanje boljševištva. Tej misiji se je posrečilo dobiti celo serijo dokumentov, ki dokazujejo trditev, da boljševiki niso dobivali samo denarja iz Nemčije, temveč tudi direktive. Izdajali so se nemškim agitatorjem potni listi itd. Te dokumente je imenovana komisija zbrala pomladi leta 1919. in jih izdala v posebni brošuri, pri čemer je bilo zelo značilno, da noben nemški list ni oporekal njihovi verodostojnosti. O tej brošuri so pisali ocene celo tudi razni nemški listi, med njimi tudi »Berliner Tageblatt«, in razne stvari so celo pristavili sami, kakor n. pr. bivši dopisnik »Berliner Tageblatta« v Moskvi pod boljševiško vlado, Horst.

V tej zadevi je pač bilo stališče boljševikov, da se revolucija ne da izvesti brez denarja, in njim je bilo vseeno, odkod dobivajo sredstva v svoj namen. Očividni cilj Nemčije je bil, da se demoralizira ruska armada, da se s pomočjo boljševikov razbije sila ruske vojske, pri čemur pa je treba skrbeti na vse strani, da bi se ideja boljševištva ne zanesla tudi v Nemčijo samo. Boljševiški predstavitelji v Kodanju, Garin, čigar pravo ime pa je Hartfeld, je javno priznal, da bi se boljševištvo na Ruskem ne bilo moglo razviti brez tujega denarja.

Ko so se boljševiki poskrili po objavi nekaterih dokazov, ki so jih kompromitirali, v listih, se je zdelo za hip, kakor da se je Kerenskij povzpel na vrh položaja in utrdil moč svoje vlade.

Nova „formula“ za rešitev jadranskega vprašanja.

»Popolo Romano« je prejel — kakor pravi — iz Pariza naslednje informacije:

Vest, ki so jo prinesli nekateri listi, češ, da je prišlo med Italijo in Francijo — brez drugih velevlasti — do direktnega sporazuma, ne odgovarja resnici in je tendencijozna. Resnično je le toliko, da je vprašanje na potu do rešitve, ki naj zadosti čustvovanju Italijanov in zagotovi svobodo in italijanstvo Reke, obenem pa naj upošteva nekatere zahteve mednarodnega značaja. Ali, do te rešitve naj ne pride potom posebnega francosko-italijanskega sporazuma, marveč sporazumno z vsemi delegati velevlasti na konferenci.

Potem piše »Popolo Romano«:

S svoje strani pridodajemo, da so v parlamentarnih političnih in vladnih krogih zadovoljni s tem, kakor so se stvari zasukale po Tittonijevi zaslugi, ki je v sporazumu z Nittijem razvil politiko, ki zagotavlja Italiji vso bogato dolino Meandrsko, s trikotom Aidin-Konia-Adalia. Smirna, kjer je grško prebivalstvo v večini, bi bila za nas ognjišče okuževanja. Nasprotno temu pa rešuje Meandrska dolina — s političnega in gospodarskega vidika — razna vprašanja, tako, da bi bila posest Dodekaneza (otočja v Egejskem morju) za nas brezkoristna in bi bila v naših rokah le nevarnost neukrotljivega grškega irredentizma. Italijanom, ki si nočejo podrejati drugih plemen, stremečih po združenju z domovino-materjo, bo v zadoščenje, ako povrnejo Grški nje sinove potem, ko bo zadoščeno italijanskim aspiracijam v Mali Aziji in drugod.

Sodimo — nadaljuje »Popolo Romano« —, da boste svoboda in neodvisnost Albanije istotako zagotovljeni italijanskemu naziranju v prilog — predvsem pa po pravici, kajti, ne sme se dovoljevati svoboda nekaterim narodom, dočim naj bi se pa drugi zatirali.

Kar se tiče Jadranskega vprašanja, so informacije, ki smo jih prejeli, točne: Reka bi bila svobodno mesto, pristanišče internacijonalizirano in bi bilo v stiku s Sušakom, ali italijanska meja bi šla do Reke, ne da bi bila prekinjena kontinuiteta. Reški patrijotje hočejo z občudovanja vrednim duhom požrtvovalnosti ohraniti svojo narodnost brez ozira na gospodarska vprašanja, spojena s pristaniščem, čigar preobrazba v svobodno pristanišče bi bila gotovo indirektno na korist svobodne in italijanske Reke v nje celoti, brez nevarnih zmesi. Obalna črta med Trstom in Reko, bi bilo povsem italijansko ozemlje, ki bi segalo do železnice Št. Peter-Reka na zapadni strani, dočim bi Jugoslavija segala do železnice na vzhodni strani, do Julijskih Alp. **Kakih 20 kilometrov bi bilo nevtraliziranih, kakor tudi enak pas onkraj Julijskih Alp,** tako da bi bil tisti življenski del italijanskega ozemlja popolnoma zagotovljen. Ali Italija se ne bi mogla odreči pravici, da na lastnem ozemlju zgradi za svojo rabo železniško črto poleg mednarodne, ki vodi na Reko. Šibenik in Zadar bi bila svobodni mesti, ali z vsemi jamstvi za njuno italijanstvo.

Te rešitve, ki jih tu — tako zaključuje »Popolo Romano« — podajamo z rezervo, ker je treba počakati uspehov diplomatskih razgovorov — dokler ne bodo zapisniki podpisani in dokler jim gotovo pritrdita tudi zaveznika, ki sta sopodpisala londonsko pogodbo (Francija in Anglija).

O tej novi formuli, ki jo prinaša v svet italijanski list, bi se dalo mnogo pisati. Ali pa kaže to? Ali ni morda tudi ta formula za rešitev jadranskega vprašanja ena tistih muh, ki smo jih že toliko videli, kako so doletale in naslednjega dne — odletale?! Pravi sicer, da so njegove informacije točne, ob enem pa se zagrajo z rezervo, priznavajoč, da je vse skupaj šele v diplomatičnih razgovorih ter da je šele vprašanje, kdaj dozore ti razgovori! Nič ne ve še, kaj poreče ameriška misija, a obenem daje razumeti, da je od tega vse odvisno. Preseneča nas tudi, da pač omenja Zader in Šibenik, a popolnoma molči o dalmatinskih otokih, ki so bili doslej pereče vprašanje za italijansko delegacijo v Parizu. Kako naj si tolmačimo to? Ali so informacije italijanskega lista morda vendarle netočne, oziroma nepopolne, ali pa so je Tittoni določil smernice, različne od onih njegovega prednika?!

Domače vesti.

Odborova seja političnega društva »Edinosti« bo danes, v soboto, ob 20 v Narodnem domu. — Predsednik.

»Slov. akad. fer. društvo Balkan«. Radi izjemnih razmer se občni zbor ne more vršiti nocoj. Preložen je torej na nedoločen čas.

Občni zbor »Tržaške kmetijske družbe«, ki je bil napovedan za nedeljo, 10. t. m., je zaradi vladajočih razmer odgoden na poznejši čas.

Dobrodelni koncert v prid »podpornem zakladu in moralni povzdigi« se bo vršil nocoj ob 20'30 v dvorani društva »Filarmonica-Drammatica«. Spored bosta izvajala vijolinistka gdč. Lidija Bulaich in dvanajstletni pianist Evgen Visnovkz.

Šentjakobski pevski zbor v Trstu priredi jutri 10. avgusta t. l., ob 18 v dvorani »Delavskega konsumnega društva« pri Sv. Jakobu pod vodstvom g. Vasilija Mirka pevski koncert. Sodelujeta g. Vladimir Princič (klavir) in Mandolinistična skupina »Viktor Parma«. Spored: 1. A. Gerbec: »Venček slovenskih pesmi«, orkester. 2. a) J. Ažaž: »Zaostali ptič« in b) dr. G. Ipavec »Pozdrav«, mešana zbora. 3. a) J. Prochazka: »Moč ljubezni« in b) dr. A. Schwab: »Vinska«, moška zbora. 4. E. Adamič: »Poj, petelin, zoro mi naznani«, dvoglasen ženski zbor in klavir. 5. a) E. Adamič: »Kot iz tihe zabljene kapele«, in b) Fr. Gerbič: »Kam?« samospeva in klavir. 6. L. Hudovernik: »V celici«, moški zbor, bas-solo in klavir (Samospeva n bas-solo poje član zbora g. Josip Klun). 7. V. Mirk: »Kozaško slovo«, veliki mešani zbor in klavir. 8. V. Parma: »Gorenjska«, orkester. Po petju prosta zabava. Vstopnina 1 lira; sedeži od I.—V. vrste 08 stot., od VI. do zadnje 50 stot. — Ker je to prvi koncert, pri katerem nastopajo pevci vseh šentjakobskih društev, in ker gre čisti dobiček v kulturne namene, pričakujemo mnogo odziva od strani tržaškega občinstva.

Tragična smrt. Anton Lenarduzzi, star 84 let, je bil na svoje stare dni zapuščen od vseh svojih sorodnikov. Slaboten in bolan je moral poiskati zavetja v bolnišnici. Revežu je pokalo srce, ko je videl, da prihajajo k vsem drugim bolnikom znanci in prijatelji, a on je moral čakati smrti, pozabljen od vsega sveta. Žalost je počasi prehajala v obup, in — včeraj se je revež vrgel skozi okno na cesto. Zdravnik je mogel le ugotoviti smrt.

Poizkušen samomor. Marija Hecek, stara 50 let, je šla včeraj na pokopališče pri Sv. Ani, da obišče svoje nepozabne pokojnike. Klečala je dolgo na grobu in jokala. Revica se kar ni mogla potolažiti. Čim dalje je gledala na cvetlice na grobu, tim grenkejša žalost ji je stiskala srce. — Bila je 16. ko je občinski stražnik Pretner videl ubogo revico, kako se previja v groznih bolečinah po tleh. Prihitel je bliže in takoj zapazil, da je uboga žena izpila strup. Hitel je v pokopališčni urad, odkoder je telefoniral rešilni postaji. Zdravnik je dal Marijo Hecek odpeljati v bolnišnico, kjer so ji izprali želodec in jo sprejeli v 2. oddelek.

Ljubezenska tragedija. Dne 2. junija t. l. je zabodla v Puli Marija Antonini, stara 20 let, svojega zaročenca, ki je kmalu umrl. Nesrečnica je bila do včeraj v preiskovalnem zaporu. V septembru bi se bila morala vršiti proti njej razprava pred porotnim sodiščem. Državno pravdništvo je predlagalo, naj se nesrečnica podvrže psihijatrični preiskavi. Ugotovilo se je, da je nesrečnica naredila zločin vsled patologičnega napada in da ni odgovorna za svoj čin. Na podlagi tega izreka je bila nesrečnica, ki je razum tega v drugem stanu, izpuščena v svobodo.

Tatvine. Neki Franc F. je ukradel na letališču v Žavljah nekaj desek. Bil je aretiran.

— Ivan A. je ukradel v prosti luki za 55 lir kakava. Bil je aretiran.

— Anton Cedrin je prispel z vlakom na južno postajo. Izročil je kovčeg nekemu Ivanu C., kateremu je naročil, naj ga nese v njegovo stanovanje. Leta pa ga ni bržkone dobro razumel, kajti nesel ga je v — svoje stanovanje. Bil je aretiran. Kovčeg so našli pri njemu in ga oddali lastniku.

Darovi.

Naprošeni, objavljamo: Srčna hvala g. Ferjančiču, ki je prečel v dobrim zgledom ter daroval 10 lir za opustošen ljudski oder, 10 lir za vestnik »Njivo« upravništvu »Njivi«.

Književnost in umetnost.

Prisojene nagrade. Ljubljansko pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je razpisalo meseca majnika nagrade za najboljše izvirne moške zbore. Razsodišče, sestavljeno od glasbenikov strokovnjakov, je pregledalo vposlane skladbe in prisodilo: nagrado 500 K zboru »Solnce v zenitu«, a 300 K zboru »Kam si šla«. Skladatelj obeh je Janko Ravnik, bivši kapelnik narodnega gledališča v Ljubljani. Ostale skladbe niso odgovarjale pogojem razpisa in se vrnejo skladateljem.

Angleški tečaj. Vsi udeleženci angleškega tečaja, ki se je doslej vršil v Delavskem domu, se pozivajo, da se zglase v upravništvu »Njive«, ul. Gatteri št. 36 III.

Gospodarstvo.

Tržaška kmetijska družba. — Izredne važnosti v poljedelstvu je takozvana rotacija, kolebarjenje ali vrstitev rastlin. Istih rastlin ne smemo sejati ali saditi vsako leto na isto zemljišče, ker ne uspevajo dobro, ampak degenerirajo, se izrode. Nekatere rastline imajo namreč jako dolge korenine (sočivice, deteljine, grašica, grah itd.) in izsrkajo hrano iz spodnje plasti zemlje. Druge imajo zopet jako plitve korenine (žitarice), in sesajo hrano pri vrhu, v gornji plasti zemlje. Tretja vrst rastlin sega s svojimi koreninami nekaj bolj globoko (okopavine, korenje). Nekatere rastline zahtevajo zopet jako veliko gnoja (okopavine, korenje), druge manje (žitarice), a tretje zelo malo ali nič (sočivice, detelje, oves). Nekatere rastline zahtevajo zelo veliko te ali one hranilne snovi n. pr. žitarice fosfora za razvitek zrna, semena; okopavine zahtevajo mnogo kalija za razvitek gomolja. Nekatere rastline zapuščajo tla preje (zgodnji krompir), druge dozore pozneje. Nekatere zapuščajo tla jako opleveljena (žitarice), druge pa puščajo čista tla, ker smo jih večkrat okopali n. pr. krompir, pesa, turšica) itd.

Da izkoristimo postopno rastlinsko hrano zgornje, srednje in spodnje plasti zemlje, da izkoristimo gnojitbeno stanje, moč zemlje, njeno čistost od plevela in čas ko ta ali ona rastlina zapušča tla in napravi mesto drugi rastlini, moramo uvesti pravilno kolobarjenje, to se pravi, rastline se morajo vrstiti druga za drugo, tako, da vsaka najde v zemlji kar mogoče najboljše pogoje za svoje uspevanje. Najnanj pa v vsakem oziru zahteva oves, kateri prihaja v tej vrsti kot zadnji, ker posrka s svojimi razgranjenimi koreninami zadnje ostanke hranilnih snovij v zemlji. Pri tej vrstitvi rastlin je treba omeniti, da sočivice, detelje, lucerna, grašica, grah itd., ki imajo dolge korenine in segajo globoko v zemljo, izvlečejo posebno veliko množino fosfora in kalija iz dolnjih slojev zemlje, a mnogo dušika iz zraka in ko jih pokosimo, puščajo v zemlji te korenine, ki potem strohne in obogačujejo zgornjo plast zemlje na dušiku in tako gnoje zemljo.

Zato pa po teh sočivicah jako krasno uspeva tudi brez druge gnojitve. Pomniti pa je treba, da se smejo sejati na isto zemljišče detelje šele po preteku pet let, grah po preteku 6, a lucerna šele po preteku 6—8 let, to je tako dolgo, kakor so rastle na tem zemljišču. Ako vzamemo vse te okolnosti v obzir, se bodo vrstile rastline po naslednjem redu: 1. okopavine močno pognojene, 2. žitarice, 3. sočivice, 4. žitarice, 5. oves. Tu vidimo, da uvrstimo med dve žitarici s posebno dobrim uspehom sočivice (detelje, lucerno, grašico), ki s svojimi ostanki korenin same izdatno pognoje zemljo za sledečo žitarico. Seveda se moramo pri tej vrstitvi rastlin ozirati tudi na oddaljenost zemljišča od hiše in bomo n. pr. take rastline, pri katerih imamo pogostokrat delo, n. pr. z okopavanjem, sejali bliže doma, a one, ki zahtevajo manj opravila, deteljo, lucerno itd., bolj daleč od hiše.

Včasih se moramo pri vrstitvi rastlin ozirati tudi na druge okolnosti, n. pr. ob suši na stanje vlage v zemlji, kajti vemo, da je n. pr. po žitu zemlja mnogo bolj suha kot po krmnih rastlinah, detelji, lucerni, grašici, katere obsenčujejo zemljo s svojim listjem.

Borzna poročila.

Trst, dne 8. avgusta 1919.
Tečaji:

Jadranska banka	250—	255.
Cosulich (Austroamericana)	565—	570
Dalmatia (Parob. dr.)	300—	310
Gerolimich	1500—	1550
Lloyd	950—	980
Lussino	1500—	1560
Martinolich	450—	465
Navigazione Libera Triestina	1750—	1800
Oceania	430—	450
Premuda	630—	650
Tripcovich	540—	555
Assicurazioni Generali	16500—	16750
Riunione Adriatica	3050—	3125
Ampelea	430—	440
Cement Dalmatia	240—	255
Cement Spalato	335—	345
Čistilnica petroleja (Raff. Olii Min.)	1675—	1725
Čistilnica riža (Pilatura riso)	350—	360
Krka	395—	403
Ladjedelnica v Tržiču (Cantiere)	290—	300
Tržaški Tramway	230—	240
Tržaška tvornica olja (Oleifici Triest.)	950—	1000

†

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš ljubljeni sin, brat, svak, stric itd.

Anton Vekjet

danes po kratki in mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v soboto, 9. t. m., ob 15½ iz mrtvašnice mestne bolnišnice v Škedenj.

TRST, 8. avgusta 1919.

Jurij in Tereza, starši. **Karel,** brat. **Marija** vdova **Corkvenič,** sestra. **Marija,** svakinja, nečaki in drugi sorodniki.

Novo pogrebno podjetje, Corso V. E. III. štev. 47.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 1'—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 2'—.

IŠČEM služkinjo, ki zna dobro kuhati. Ul. Carducci št. 14, II. 3946

HOTEL išče pošteno, delavno dekle ali vdovo za služkinjo. Dobra priporočila. Od 10-11, ul. Geppa št. 23. 3941

DVE postelji, masivni, moderni, se prodaste za L 300. Ul. Donadoni 2, vratarica. 3942

KUPUJEM pohištvo in razne dele pohištva. Semolich, Campo Belvedere št. 1. 3944

DOMAČA HRANA, kosilo in večerja L 4.50, se dobi Pension Hartmann, Corso 2, III. 3945

PRODAJO se pisarniška vrata in okno (vrata m 1.86 za 84, okno m 1.78 za 1). Ul. Carpison 16, III., od 12 do 14. 3244

IŠČE SE deček za trgovino jestvin, Vatovec ex Millonig, ul. 30. oktobra (bivša Caserma). 3778

KUPIM koleselj, dobro in solidno delan, s streho za enega konja. Ponudbe nasloviti: Karel Šiškovič, Černikal, Istra. 3302

KROJAČNICA Avgust Štular ul. S. Francesco d'Asisi štev. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

IZURJENA prodajalka, vajena tudi tobačne zaloge in trgovski učenec s primerno šolsko izobrazbo se takoj sprejmeta v trgovino in tobačno zalogo Avg. Kratgerja v Dol. Logatcu. 3304

GOSLI (skladatelja) prodam radi odpotovanja. Ul. Porporella 5 III B 121

TRAJNO ograjen vrt s vsakovrstnim sadnim drevjem, s parcelo porabno za stavbišče in s studencem pitne vode je na prodaj v Postojni. Pojasnila daje lastnik Milavec Anton, mestni redar. 3300

SLOVENKA, MODISTKA se priporoča cenjenim damam v mestu in okolici. Ulica Alessandro Volta št. 2 V. nadstr., vrata 19.

FOTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. delle Poste št. 10. Gorica, Corso št. 36 na dvorišču. P 1233

PROSTOVOLJNA DRAŽBA najrazličnejših predmetov, kakor pohištva, kuhinjske opreme, blaga, preprog, knjig, slik, dragocenosti itd. itd. Prost vhod, brez obveze za nakup, vsak dan v ulici Chiozza št. 7, od 10-12 in od 16-18. P 126

KUPUJEM cunje v vsaki množini. Babič, Molin grande št. 20. 3930

Javen ples

se bo vršil

v Saležu jutri, 10. avgusta.

Svirala bo godba iz Sv. Križa.

K obilni udeležbi uljudno vabi mladina.

Ferdo Kleinmayrjeva

SLOVNICA

italijanskega jezika zelo pri očna in praktična z vzlami, razgovori, pismi, besednim zakladom in z 2500 izrazi **je pravkar izšla.** Prodaja in razpošilja jo **J. Šteka, Trst, ul. Milano.** Cena je L 3.60, vezana L 4.50. Po pošti 50 stot. več.

IZREDNA PRILIKA!

Vino Chianti po L 4.20 dvolitrska steklenica
Marsala in wermouth po . L 4.40 liter
Žganja po . . . . . L 6.40 „
Rum po . . . . . L 6.40 „
Konjak po . . . . . L 9.60 „
Malinovec po . . . . . L 8.— „
Pomarančevec po . . . L 8.— „

Crismancich, Trst, ul. Valdirivo 34, ul. 30 ottobre 9.

VIPAVSKO VINO

na debelo,

po nizkih cenah razprodaja

ŠTRANCAR, cesta v Lonjer štev. 223

blizu postaje na Vrdeli.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9 - 12 dop. in od 3 - 6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

ZALOGA UR IN ZLATANINE ...

na veliko izbero se vdobi pri

A. POVH v Trstu

TRG GARIBALDI (BARRIERA) 3.

Odhajanje in prihajanje vlakov

Centralna postaja (južna.)

Odhodi:

0'15 **D.** v Belgrad in Bukarešt (čez Ljubljano in Zagreb).
2'— **D.** na Dunaj (čez Videm in Trbiž) vsak ponedeljek, sredo in petek.
5'30 **O.** v Tržič in Červinjan (čez Bivio).
6'30 **D.** v Reko (čez Št. Peter na Krasu).
6'55 **H.** v Benetke (čez Bivio) Tržič-Videm.
8'— **R.** v Milan, Pariz, London in Bordeaux.
8'30 **O.** v Logatec (zveza z Reko) v Ljubljano.
11'— **D.** v Benetke (čez Bivio-Červinjan).
14'30 **D.** v Benetke (čez Tržič-Videm).
14'50 **O.** v Logatec (čez Št. Peter na Krasu), Reko.
15'15 **O.** v Logatec v Ljubljano in Reko.
17'35 **B.** čez Červinjan v Benetke, Rim, Milan.
18'20 **O.** v Reko čez Št. Peter na Krasu.
20'15 **D.** na Dunaj čez Logatec.

Dohodi:

2'55 **D.** Z Dunaja (čez Trbiž in Videm) vsako sredo, petek in nedeljo.
7'— **D.** Iz Bukarešta, Belgrada (čez Ljubljano in Zagreb).
8'25 **O.** Iz Ljubljane, čez Logatec in iz Reke.
9'20 **O.** Iz Vidma (čez Gorico, Tržič, Nabrežino).
9'55 **O.** Iz Ljubljane, Reke (čez Št. Peter na Krasu)
10'50 **D.** Z Dunaja (čez Logatec).
13'50 **D.** Iz Rima (čez Bologno, Padovo, Benetke Červinjan).
16'30 **D.** Iz Logatca in z Reke.
16'50 **D.** iz Benetek (čez Videm, Tržič).
18'30 **O.** Iz Červinjana in Tržiča (čez Bivio).
19'15 **H.** Iz Benetek, Červinjana (čez Bivio).
20'55 **O.** Iz Ljubljane, Logatca (zveza z Reko).
23'— **H.** Iz Benetek (čez Videm, Gorico, Tržič in Bivio).
23'20 **D.** Iz Logatca in z Reke.
23'45 **R.** Iz Londona, Pariza, Bordeauxa, Milana-Benetek.

Postaja pri Sv. Andreju.

Odhodi:

5'40 **O.** čez Herpelje v Rovinj, Kanfanar, Pulo.
5'46 **M.** v Koper, Buje, Poreč.
7'30 **O.** čez Opčino v Ajdovščino, Gorico in Podbrdo.
8'30 **M.** v Buje čez Koper.
12'50 **O.** čez Herpelje v Kanfanar, Rovinj in Pulo.
15'30 **O.** čez Opčino v Ajdovščino, Gorico in Podbrdo.
17'— **O.** čez Herpelje v Kanfanar, Rovinj, Pulo
17'16 **M.** čez Koper v Buje.

Dohodi:

8'25 **M.** iz Buj, Kopra itd.
10'05 **O.** iz Pule in medpostaj.
10'55 **O.** iz Podbrda, Gorice, čez Opčine.
16'25 **O.** iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Herpelj, Divače.
16'30 Iz Buj, čez Poreč in Koper.
19'20 **M.** iz Podbrda, Gorice čez Opčine
21.45 **M.** iz Poreča, Buj (čez Koper).
22'35 **O.** iz Pule, Herpelj, Divače itd.

D. = Direktni vlak. **O.** = Osebni vlak. **H.** = Hitri vlak. **R.** = Razkošni vlak. **B.** = Brzovlak. **M.** = Mešanec.

Vozni red parnikov.

Trst—Pula in istrska pristanišča.

Odhod iz Trsta (pomol ribjega trga) ob 7 v Piran (8'20), Salvore (8'40), Umag 9'10), Novigrad (10'10), Poreč (10'55), Vrsar (11'45), Rovinj (12'25), Fazano (14'10), Pulo (15).

Odhod iz Pule: 6'30, Fazana (7'05), Rovinj (8'45), Vrsar (9'20), Poreč (10), Novigrad (10'45), Umag (11'45), Salvore (12'15), Piran (12'50), Trst (14).

Trst—Piran.

Odhod iz Trsta ob 18'15; v Izolo (19'25) Piran (20).

Odhod iz Pirana: 6; Izola (6'40); dohod v Trst 7'45.

Trst—Piran—Portorose.

(Samo ob delavnikih.) Odhod iz Trsta ob 10. — Odhod iz Portorose ob 14. Dohod v Trst: 16'15.

Trst—Umag.

Odhod iz Trsta: 15 (dotaknivši Izolo, Piran in Portorose.) Odhod iz Umaga: 6'15 (dotaknivši Salvore, Portorose in Piran.) Prihod v Trst: 8'45.

Trst—Gradež.

Odhod iz Trsta: 16. Dohod v Gradež 18'30. Odhod iz Gradeža 6; Dohod v Trst 8'30.

Trst—Koper.

(Ob delavnikih.) Odhod iz Trsta: 8, 10'45, 12, 15, 19'15. — Odhod iz Kopra: 6, 7, 9'15, 13'30, 18. (Ob nedeljah in praznikih) Odhod iz Trsta: 8, 10'45, 12, 15, 21. Odhod iz Kopra: 6, 7, 9'15, 13'30, 17,30.

Trst—Benetke.

Odhod iz Trsta (vsak dan) : 8; dohod v Benetke 12. — Odhod iz Benetek: 8; dohod v Trst: 13.

Proda se v tržaški okolici

HIŠA

kjer se nahaja dobro idoča gostilna. — Odda se skupaj z gostilniško koncesijo in vso opravo. Cena po dogovoru. — Naslov pove inseratni oddelek Edinosti.

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioachino Rossini štev. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Črmaka. - Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranja. Umetni zobje.

JADRANSKA BANKA

Delni. glav. K 30,000.000, Reserve K 8,500.000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 3

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija Split, Šibenik, Zadar Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 3½% letnim obrestim v bancogiro-prometu proti 3% letnim obrestim. Na odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (Sales Deposites).

Blagajna posluje od 9 do 13